

Síla firmy je ve znalostech lidí

Vzdělávání dospělých v české republice stále zaostává za vyspělými zeměmi

Jan Příkryl

V Česku zatím neexistuje ucelený systém celoživotního vzdělávání. Projekt Labyrint má k řešení tohoto problému přispět, zejména ve vztahu k podnikatelské sféře.

Dostupné prognózy ukazují, že potřeba vzdělávání dospělých se bude v informační společnosti či společnosti znalostí, na jejíž práh jsme již vstoupili, dále zvyšovat. Stále více bude ovlivňovat hospodářské výsledky, ať už na úrovni jednotlivých států, odvětví nebo podniků. Vzdělání získané ve škole už nestačí zajistit zaměstnatelnost člověka po celou dobu jeho produktivního života.

Péče věnovaná vzdělávání

Znalosti se nezískávají snadno. Všechny rozvinuté země vydávaly již v 90. letech minulého století něco kolem pětiny svého hrubého domácího produktu na produkci a rozšiřování znalostí. Tvrdí to Peter F. Drucker ve své knize Postkapitalistická společnost a odhaduje situaci ve vyspělých zemích takto: Školní výchova mladých lidí předtím než začnou pracovat, vyžaduje asi desetinu HDP. Zaměstnavatelské organizace vynaloží dalších 5 procent HDP a možná i více na další vzdělávání svých zaměstnanců. A dalších 3-5 procent HDP je vynakládáno na výzkum a vývoj, tedy na produkci nových poznatků a znalostí.

Podle takzvané Bílé knihy věnované situaci ve školství v České republice a dostupné na internetových stránkách Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR se vzdělávání dospělých v Česku rozvíjí pomaleji než v zemích EU. Jen asi čtvrtina českých podniků považuje vzdělávání za prioritní součást své personální politiky a rozvoj lidských zdrojů za součást strategie svého rozvoje. Výdaje českých podniků a dalších organizací na vzdělávání pracovníků nedosahují podle tohoto dokumentu ani poloviny analogických výdajů v západoevropských podnicích.

Hlavní problémy

Klíčové problémy vzdělávání dospělých jsou již popsány v řadě dokumentů a studií. Dá se říci, že k nim patří zejména nejasné kompetence. Žádný státní ani nestátní orgán nemá souhrnnou odpovědnost za vzdělávání dospělých. Neexistuje ani dostatečná motivace k celoživotnímu vzdělávání, a to přesto, že přispívá ke zvýšení zaměstnatelnosti na straně jednotlivce a ke zvýšení konkurenční schopnosti na straně podniku či jiné organizace. K dispozici není ani mechanismus rozvoje tohoto vzdělávání. Nikdo se nestará o kvalitu vzdělávání dospělých, o certifikaci jeho poskytovatelů, ale třeba i absolventů.

Odborníci, kteří se podíleli na zpracování Bílé knihy mimo jiné ve svých doporučujících závěrech poukazují na prospěšnost zavedení finančních i nefinančních pobídek, které by zaměstnavatele, zaměstnance, ale i poskytovatele vzdělávání motivovaly ke zvýšení zájmu o vzdělávání tak, jak tomu je v řadě vyspělých zemí.

Iniciativa Labyrint

Nedá se říci, že se na poli vzdělávání v Česku nic neodehrává. Zatím to však často vypadá, že jde o iniciativu jednotlivců či vybraných organizací. Posledním příkladem

je iniciativa s názvem labyrint, kterou garantují tři neziskové organizace: Česká společnost pro rozvoj lidských zdrojů, Národní vzdělávací fond a Business Leaders Forum.

Ředitelka Národního vzdělávacího fondu Miroslava Kopicová k projektu uvedla: „Jelikož u nás neexistují společenské a ekonomické tlaky na rozvoj celoživotního vzdělávání, nezbývá, než aby skupiny osobností, kterým záleží na tom, aby bylo vzdělávání opravdu chápáno jako priorita, vytvářely projekty, které přispějí k tomu, že si část veřejnosti začne uvědomovat význam a důležitost celoživotního vzdělávání.“

Podobného názoru je i výkonný ředitel Business Leaders Forum v ČR Tomáš Nejedlo, jehož organizace sdružuje firmy a klade si za jeden ze základních cílů tzv. Řádné občanství podniků.

Na 5. Června 2002 se chystá Den vzdělávání a rozvoje dospělých. Podle koordinárky celého projektu Moniky Bartoníčkové je jeho cílem představit veřejnosti osobní rozvoj a vzdělávání jako celoživotní proces, do něhož se může kdokoliv a v kterémkoliv okamžiku zapojit. Na Dni vzdělávání si mohou účastníci vyzkoušet výukové metody 23 špičkových vzdělávacích společností. Zájemci se budou moci účastnit různých forem vzdělávání včetně tzv. outdoorových či využití e-learningu.

Součástí projektu labyrint bude i průzkum stavu vzdělávání, který zahrnuje malé a střední podniky. Program může výrazně pomoci těmto podnikům k získání přehledu a pochopení významu celoživotního vzdělávání. V boji o přežití a další rozvoj právě malé a střední firmy často na vzdělávání svých pracovníků zapomínají.